

SOCIALNI PROBLEMI V SPORU Z "JUSTICO"

VEČJE ŠTEVILO SODNIKOV NE BO REFORMIRALO SODNEGA SISTEMA ZEDINJENIH DRŽAV

Predsednik Roosevelt se je lotil težkega problema na napačnem koncu

Dodatek k ustavi edini izhod. — Sodniki v sedanjosti ne morejo biti liberalni

PREDSEDNIK Roosevelt bi si rad zagotovil veljavnost postav, katere predlaga kongresu v sprejem. Sedanje vrhovno sodišče devetih mož mu skoro vse razveljavi. V enajstih zadevah, ki so prišle pred vrhovno sodišče, se je večina sodnikov devetkrat izrekla proti "new dealu". Nekatere postavbe, med njimi NRA, je proglasila v celoti neustavnim.

Roosevelt meni, da vse, kar je treba, je povečati število vrhovnih sodnikov z devet na petnajst. Nova sodna mesta bi izpolnil s progresivci, ki bi podprli new deal in s tem pomagali pri reševanju socialnih in gospodarskih vprašanj, dočim jih sedanja večina ovira. Predsednik je že v svojem inauguracijskem govoru izjavil, da potrebuje ta dežela sodnike, ki ne bodo sodili zgolj po mrtvih črkah, ampak v duhu razumevanja potreb in problemov sedanje dobe.

Večina sedanjih sodnikov je nad 70 let starih. Vsako izmed njih ima pravico ob tej starosti iti v pokoj in upravičen je do tolikšne penzije, kot znaša njegova plača. Ampak vztrajajo v službi, čeprav jim je predsednik Roosevelt namignil, da je čas, da napravijo prostor mlajšim juristom. Če pa nočejo, naj se jim imenuje v pomoč šest novih sodnikov, da ne bo vzelo tedne in mesece, predno rešijo zadevo.

Slaba sugestija

Dasi ni Roosevelt glede vrhovnega sodišča predlagal ničesar drastičnega, je bil v kapitalističnih krogih in v kapitalističnem tisku silno napadan. Pravijo, da hoče kontrolirati vrhovno sodišče in si s tem dobiti diktatorsko moč.

V resnici je Rooseveltov predlog zelo slab. Kajti kako on ve, da bodo sodniki, ki jih bi on imenoval, odločevali, kaj je ustavno in kaj ne po njegovi želji? Povečanje števila sodnikov ni nobeno jamstvo, da bodo novi člani vrhovnega sodišča ves čas "progresivni" in reševali probleme s širokega razumevanja socialnih potreb namesto v duhu mrtve črke v stari ameriški ustavi.

Število članov vrhovnega sodišča je bilo v zgodovini Zed. držav že sedemkrat menjano. Najmanjše število je bilo pet in največje deset. Ta menjanja so morda vplivala, da so bile nekatere razsodbe drugačne, kot pa bi bile pri prejšnjem številu sodnikov, toda v bistvu je vrhovno sodišče ostalo reakcionarno in poslovalo vseskozi s stališča varovanja privatnih interesov in razveljavilo vsak zakon, ki bi utegnil koristiti splošni blaginji. Ko je bila sprejeta postava za odpravo otroškega dela v industriji, so jo kapitalisti tirali pred vrhovno sodišče in to jo je njim na ljubo proglasilo neustavnim, kakor na primer tudi penzije za železničarje in razne druge postavbe.

Za sprejem ustave

Baš radi tega, ker se na sodišča ni zanesli, je že pokojni socialistični vodja Morris Hillquit izdelal osnutek za SPREMEMBO ustave. Novi dodatek, kakor ga je izdelal Hillquit, bi vzel vrhovnemu sodišču pravico razveljavljati zakone, ki se tičejo reguliranja delovnika, minimalnih mezd, pokojnin in vseh drugih postav socialnega značaja. Ko hitro bi jo kongres sprejel, bi postala veljavna in razveljaviti ali spremeniti bi jo smel edino kongres.

Socialisti že leta in leta argumentirajo, da so ameriška sodišča ovira napredku in ovira socialni pravičnosti. Torej je treba spremeniti ustavo tako, da bo o veljavnosti postav sklepal kongres, ne pa sodniki, ki razveljavljajo zdaj to, zdaj ono določbo v postavi.

Kapitalisti proti spremembi

Kapitalisti so seveda absolutno proti taki spremembi. V kongresu je nekaj poslancev, ki so za tak dodatek k ustavi in tudi nekaj predlogov za sprejem dodatka je že bilo predloženo.

Mornarska stavka končala z zmago

Velika mornarska stavka na obali Pacifika, ki je trajala nad tri mesece, se je končala s totalno zmago delavcev. Zavojevanih je bilo okrog 50 tisoč delavcev. Dobili so zvišanje mezd, izboljšanje delovnih pogojev in druge pravice, zvrven enako reprezentacijo za izravnane sporov z delodajalci.

Kriza v Nemčiji

Nemčiji manjka to zimo milijon ton žita. Še bolj pa ji manjka pameti.

Polževa počasnost akcije za odpravo otroškega dela

Kako mogočen vpliv imajo kapitalisti v legislaturah, dokazuje zavlačevanje, s katerim hočejo zbornice preprečiti sprejem dodatka k ustavi, ki bi prepovedal uposlanje otrok v industriji. Kongres je enkrat tako ustavo že sprejel, a vrhovno sodišče jo je proglasilo neustavnim. Novi dodatek pa bi kongresu dal to pravico. Iniciral ga je pred dvanajstim leti kongres in ga predložil posameznim državam v sprejem. Odobrili ga mora še deset držav, predno bo veljaven. V državi New York na pri-

Governer, ki ni hotel uporabiti milice v korist kompanije

Korporacija General Motors se je za to, da bi primorala governerja Murphya uporabiti milico za nasilni izgon "sedečih" stavkarjev iz njenih tovarn. Murphy se je od začetka stavke prizadeval poravnati spor, toda magnati so bili trmasti. Šele prošli teden se mu je posrečilo pridobiti vodstvo korporacije za sestanek z John L. Lewisom, predsednikom unije premogarjev in C. I. O., kateri vodi in podpira stavko avtnih delavcev. Na sliki na levi je governer Frank Murphy in na desni John L. Lewis.

nih. Toda velika večina je konservativna in bo proti sprejemu iniciativ za spremembo ustave, razen ako bi se predsednik Roosevelt izrekel zanjo. Ampak on meni, da vse, kar je treba, so sodniki, ki bi odločevali v duhu sedanjosti in socialnih potreb. Njegovo mnenje je, da je ustava dovolj liberalna in elastična. To, kar smatrajo sedanjí sodniki za neustavno, bi liberalni sodniki proglasili, da je z ustavo v popolnem skladu. Morda, ampak v sedanjí uredbi ni in ne bo liberalnih sodnikov! Kapitalisti sodnike kupijo, kajti take "investicije" so jim stokrat povrnjene. Sodnik, ki je izdal drastično sodno prepoved proti stavkarjem pri General Motors, ima za okrog četrto milijona dolarjev delnic te korporacije. Ko se je to izvedelo, je dobila korporacija drugega sodnika, ki ni njen "delničar", toda izdal je proti stavkarjem prav tako drastično prepoved.

Socialisti se že dolgo prizadevajo, da bi kongres sprejel zakon, ki bi sodnikom vzel moč izdajati ukaze stavkarjem in ščuvati nanje oboroženo oblast.

Zvišanje števila sodnikov ne bo koncem konca rešilo nobenega problema. Ako si hoče kongres zagotoviti veljavnost socialnih postav, mu ne preostaja drugega kot kar predlagajo socialisti: sprejeti dodatek k ustavi, ki bi določal, da so socialne postavbe veljavne čim jih kongres sprejme, sodišča pa bi imela dolžnost, da jih pomagajo uveljaviti.

KOMUNISTI V MEHIKI ZAHTEVAJO, DA TROCKI NEHA Z AKTIVNOSTMI

Mehiški komunisti so si pri zadevah, da bi vlada preklcala svoj prvotni odlok, s katerim je Trockemu dovolila zavesti v mehiški republik. Ker pa je vlada vztrajala, so pretili s stavkami. Radi tega hujškanja se je mehiška oblast pobrigala, da Trockega dobro zastraži in ga varuje pred morebitnimi atentati. Vila, v kateri živi, je stalno pod policijskim varstvom.

Po zadnji obravnavi v Moskvi so mehiški komunisti propagando proti bivšemu vojnemu komisarju poosttrili, od mehiške vlade pa zahtevajo, da mu prepove "umešavanje" v mehiške zadeve in v zadeve drugih dežel, s katerimi je Mehika zastopana v ligi narodov. V mislih imajo Sovjetsko Unijo. Ako bi mehiška vlada ugodila zahtevi, bo Trockemu prepovedano tudi odgovarjati na napade, ki dežujejo nanj, in se braniti pred obdolžitvami, ki so bile izrečene proti njemu na obravnavi v Moskvi.

Kazen radi štruce kruha

Polica j Jacob Osenga v Midland Parku, N. J., je bil obtožen, da je ukradel štruce kruha. Izrekli so mu ukor in ga odpustili iz službe. Če bi ponesveril \$50,000, ali \$100,000, bi ga oprostili, kakor oprostite druge grafitarje.

Apel delavskih voditeljev za pomoč delavstvu v Španiji

Grozote na španskih bojiščih. — Brezbriznost sveta nad pobijanjem žen in otrok. — Ali ni nikogar v Evropi, ki se bi zganil?

Naslednji apel vsemu zavednemu delavstvu sveta sta naslovila prolegeta decembra z bojišča v Madridu prominentna delavska voditelja Pietro Nenni, član eksekutive Delavske in socialistične internacionale in Julius Deutsch, predsednik Socialistične delavske sportne internacionale.

Zgodovina človeštva zaznamuje mnogo dogodkov, ki so prinesli ljudstvom grozne nesreče. Toda le malokatera nesreča od vsega začetka človeške zgodovine je bila večja in groznejša kot je nesreča, ki je zadela špansko glavno mesto Madrid.

Ali si morete predstavljati vi, ki živite v svojih mirnih domovih — z ozirom na svoje lastno življenje — usodo prebivalcev Madrida?

Predstavljajte si dom, v katerem sedijo pri obedu starši s svojimi otroki. Naenkrat se zasliši pretresljivo ropotanje in brnenje strojev, nakar sledi strahovita razstrelba — in nesrečni dom se namah znajde v kupu razvalin. Pod pohištvo,

ki ga je razdejala bombna razstrelba, ležijo mrtvi ali ranjeni — mož, žena in otroci. V resnici so srečni oni, katerih življenja so bila na mestu uničena, ker jim ni treba prepašati groznih bolečin ne ostati pohabljenim vse ostalo življenje, ker so jim bombe zdrobile ude.

Predočite si mesto, zavito v popolno temo, da se zavaruje pred napadi iz zraka, mesto, ki je razsvetljeno le tu in tam od groznih požarov, mesto, v katerem ljudje begajo sem in tja s svojimi bormimi čulami. Kdor je že kdaj slišal ječanje nesrečnih žen in srce pretresujoče vzdihne nedolžnih otrok v taki noči, ne bo tega nikdar pozabil, dokler bo živ.

Z lastnimi očmi smo videli najgrozovitejše prizore kar jih more človek videti. V nekem povsem neoboroženem in nebrnjenem mestu smo videli, kako so morili neoborožene ljudi, morili brezmočne starčke, ženske in moške in otroke, kateri

prenašajo usodo, ki je ena najgrozovitejših kar jih je še kdaj človeštvo videlo.

Ali je mogoče, da civilizirani svet mirno gleda na divjanje tega barbarizma, ne da bi kaj storil, da se ustavi?

Ali je mogoče, da ni nikogar med odgovornimi ljudmi v Evropi, ki bi imel dovolj poguma, da bi rekel: DOVOLJ JE TEGA!

Ali je mogoče, da ljudje, ki si želijo miru in živijo v miru, še nadalje brez vsakega odpora prenašajo to orgijo morilne grozote, ki ubija nedolžne in neoborožene ljudi!

Mi apeliramo na vse, ki imajo v sebi čut zavesti in pravičnosti! Apeliramo na vse one, ki čutijo kot ljudje, katerim človeške pravice in dostojnosti niso prazne fraze!

Dvignite se proti uničevanju nesrečnih ljudi v Madridu!

PIETRO NENNI in JULIUS DEUTSCH.

JUNAŠKI BOJ UNIJE AVTNIH DELAVCEV

Boj unije avtnih delavcev proti močnim korporacijam General Motors je bil od vsega početka eden najtežjih v zgodovini stavk ameriškega delavstva. Ves finančni Wall Street,

čini in industrialni magnati, da naj se s predstavniki unije ne pogaja, če pa se temu ne bi mogel ogniti, naj vztraja pri svoji izjavi, da unije ne bo priznal pod nobenim pogojem. Že ko je bilo doseženo prvo premirje, so unijski krogi doznali, da Sloan ne bo držal obljube, kajti izjavil je, da se bo istčasno pogajal tudi z zastopniki neunijskih delavcev — torej s svojimi (kompanijskimi) agenti. Sedeči stavkarji so vsled tega ostali na svojih mestih v tovarni.

Kompanija se je poslužila v boju proti stavkarjem med drugim starega sredstva — sodne prepovedi — ki jo je izdal proti njej naiprvo sodnik Edward D. Black. Na srečo je unija izvedela, da je on eden izmed največjih delničarjev te korporacije, kar je njegovi sodni prepovedi vzel vrednost. Toda dobil se je drug sodnik — kompanije za take služabnike niso nič v stiski — Paul V. Gadolla, ki je izdal povelje, da se mora aretirati vse sedeče stavkarje in petnajst unijskih odbornikov, ki vodijo stavko. Prepovedal je piketiranje in unijo ukazal, da ne sme storiti ničesar, kar bi oviralo obrat pri General Motors. Šerif v Flintu — kompanijski človek — je bil takoj pripravljen izvršiti sodnikovo povelje, pa se je zbal stavkarjev, ki se mu ne bi umaknili zlepa; apeliral na governerja Murphya, da naj mu pošlje milico v pomoč.

Ampak governer je odgovoril, da njegovi vojniki ne bodo izganjali stavkarjev, pač pa varovali red in mir na ulicah v Flintu. Tedaj pa so kapitalistični agenti zavpili, da governer ne izpolnjuje svoje dolžnosti, kajti če ne more sodnikove zapovedi izvršiti šerif sam, bi mu moral governer dati vojaško

ALFRED P. SLOAN
predsednik korporacije General Motors

ki kontrolira ameriško industrijo, se je zavzel, da unija v tem slučaju ne sme zmagati pod nobenim pogojem. Predsednika korporacije Edward D. Sloan so urgirali vsi finan-

HOMER MARTIN
predsednik unije avtnih delavcev

pomoč. Mesto tega je governer izposloval, da sta prišla skupaj John L. Lewis za unijo in Wm. S. Knudsen za korporacijo. Ta je dejal, da je General Motors pripravljena priznati unijo avtnih delavcev (U. A. W. A.) za zastopnico delavcev (Nadaljevanje na 3. strani.)

ROMAN "MESTO"

je ena izmed najznamenitejših povesti iz življenja ljudi v Sovjetski Uniji. Prevel ga je za "Proletarca" Tone Seliskar, ki je danes priznan za enega izmed najboljših pesnikov in pisateljev. Roman "MESTO" slika življenje v Uniji sovjetskih socialističnih republik po revoluciji, dočim je dosedanja povest, "Železna reka", predstavljala trpljenje ljudi v dobi civilne vojne.

Povest "MESTO" je vredna, da je čitate vsi. Pričnite to v tej številki, in uverili se boste, da vam priporočamo iz Sovjetske Unije najlepšo povest, ki ste jo še kdaj čitali. Priročna je na 3. strani.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.09; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za pričetek v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

General Franco hvaležen Zed. državam

Predsednik Roosevelt zagovarja načelo nevtralnosti te dežele in pod njegovim pritiskom je kongres skoro brez vsake razprave sprejel resolucijo, ki prepoveduje dovažanje kakršnega koli vojnega materiala eni ali drugi sporni stranki v Španiji. Teoretično je to "nevtralnost". V praksi pa danes Zed. države pomagajo fašizmu v Španiji! To smo socialisti trdili že prej. To je nam danes — po sprejetju "nevtralnosti" — še toliko bolj očitno.

Dnevnik Chicago Daily News je zelo konservativen časopis. Njegov urednik in lastnik je bil v lanskem volilnem boju kandidat republikanske stranke za podpredsednika Zed. države. A vzlic temu je ta urednik z ozirom na situacijo v Španiji bolj liberalen, kot so pa na primer naši "delavski boreci", ki se v slovenskih klerikalnih listih tepejo zoper Španijo na strani fašistov.

Uredniški članek v Daily News pod naslovom "Hvaležnost generala Franca" se glasi:

"Vlada v Madridu obžaluje politiko naše nevtralnosti v Španiji. Kot postavno izvoljena in konstituirana vlada Španije, je po vseh mednarodnih pravilih upravičena kupovati municijo v inozemstvu. Ima zlato, da lahko za naročeno blago plačuje v gotovini, in ima ladje za prevažanje kupljenega blaga. Vzlic temu smo ji vzeli priliko kupovati municijo pri nas.

Naobratno pa je generalu Francu naša politika nevtralnosti jako všeč. On je upornik zoper ustavno vlado. Po mednarodnem zakonu bi dežele, ki so prijateljske Španiji, ne smele generalu Francu ničesar prodati. Dalje, on ima zelo malo denarja in nikakega kredita. Torej bi on ne mogel kupiti ničesar od nas, že zato ne, ker nima s čim plačati. Ampak on ne potrebuje naše municije, ker mu jo pošiljajo Italija in Nemčija.

Po sprejemu resolucije za ameriško nevtralnost v Španiji je dejal general Franco med drugim, da je predsedniku Rooseveltu jako hvaležen, ker se je izkazal za pravega gentlemena. Njegovo politiko nevtralnosti, ki prepoveduje dovažanje municije eni ali drugi sporni stranki v Španiji, je dejanje, za katerega mu bomo nacionalisti (fašisti) vedno hvaležni.

General Franco prejkone ne zapopade, da predsednik Roosevelt s svojo resolucijo za nevtralnost ni mislil pomagati španskim rebelom v njihovi vojni proti španski vladi. A vzlic temu je učinek baš tak, da je pomagal generalu Francu in škodoval ustavni vladi.

Mar ni to dokaz, da je perfektno nevtralnost težje doseči, kot pa si nekateri naši zakonodajci domišljajo?"

Katera dežela ima najboljšo demokracijo

Če poslušate Angleže, pravijo, da imajo oni najboljšo demokracijo. Madžari se ponašajo z najstarejšim parlamentom, Ištoto tako Island.

Hitler je v svojem zadnjem govoru svečano izjavil, da ima Nemčija najpopolnejšo demokracijo na svetu.

Na prošlem vsesovjetskem kongresu je bila za USSR sprejeta nova ustava, ki jo so govorniki označevali za najdemokracijejšo v zgodovini.

Predsednik Roosevelt ob vsaki priliki naglašja, da so Zed. države vzor demokracije oblike vlade.

Za ljudovlado imamo že dolgo jako pravilno tolmačenje pomena te besede, ampak diktatorji in plutokrati ne berejo besednjakov. Oni hočejo demokracijo, kakršna prija njihemu osebnemu okusu in nagnjenju, pa če pravi pomen te besede še tako kršijo.

Koliko je ena milijarda?

Koliko je ena milijarda, ni lahko izračunati. To je vsota, ki jo je Rooseveltova administracija potrošila za oboroževanje v enem letu.

Predstavimo si eno milijardo srebrnih dolarjev. Ako bi najeli 21 let starega fantu, da jih prešteje, in če jih bi naštel 90 na minuto in bi delal 10 ur na dan 300 dni v letu, bi bil skoro 83 let star, predno bi preštel prvo milijardo. — Socialist Call.

Rusija nepremagljiva ob Pacifiku

Sovjetska Rusija je zadnji teden opozorila svet, da je njeno obrežje ob Pacifiku nepremagljivo. "Vsaka tuja sila, ki se bi drznila napasti Rusijo s te strani, si bo razbila glavo in padla v morje," izjavljajo vladni organi. Seveda velja to svarilo v prvi vrsti Japoncem.

Neodvisnost

Sirija je postala v začetku septembra vsled "dobrohotnosti" Francije neodvisna. Neodvisna na enak način, kakor Poljska, Litvinska, Jugoslavija, Rumunija, Albanija, Grčija itd. Neodvisnosti ni, dokler ne postane ljudstvo gospodarsko neodvisno.

Ničesar ne more garantirati svetovnega miru bolj kakor socializem.

VLOGA MILICE V FLINTU, MICH.

Kmalu po prvih izgreduh v Flintu, Mich., ki so jih povzročili kompanijski ljudje z izživljanjem stavkarjev, je guvernator poslal tja državno milico z naročilom, da naj varuje "red in mir". "Sedeče" stavkarje v tovarnah je pustila na miru, toda na ulicah jim ni pustila, da se bi zbirali v skupine. U. A. W. unija je poslala v Flint svoj avto z zvočnimi aparati, da bi čulo unijske govornike čimveč ljudi. Toda takoj ko se je shod pričel, je prišla na lice mesta milica in stavkarje razgnala, dva govornika pa aretirala.

V NEDELJO 28. FEB. VPRIZORE WAUKEGANČANI V CHICAGU ŠALOIGRO "GLAVNI DOBITEK"

Chicago, Ill. — Dramski odsek kluba št. 1 se je odločil povabiti igralski zbor Slovenskega narodnega doma v Waukeganu v Chicago, da vprizori na prireditvi našega kluba v nedeljo 28. februarja v dvorani S. N. P. J. znano Franc Lpaho-vo šaloigro v treh dejanjih "Glavni dobiček". V nji nastopajo enajst oseb. Peter Bernik, ki je priredil seznanjen iger z opisi v prid Prosvetne matice, pravi o "Glavnem dobitku":

"To je zelo dobra igra in vzbujajo mnogo smeha."

Omenjeni igralski zbor je v vprizoril prošlo jesen v Waukeganu, nato je bil ponovljen v Milwaukeeju — obakrat z velikim uspehom. Nedvomno bo svojo nalogo izvršil na čikaški vprizoritvi enako dobro.

Ocenjevalec waukeganske predstave je pisal med drugim: "Igra ('Glavni dobiček') vsebuje mnogo zdravega humora in pomeni v nji se vzeže med starim konservativnim in novim 'modernim' svetom. Glavna točka pa je 'denar, ki ga je na svetu silno veliko, poštenja pa prav malo, kakor z žalostjo in gnjevom ugotovi v svoji vlogi branjevka Marjeta.'"

V enem dejanju nastopi tudi pevski zbor s podoknicno.

Vpokojenega profesorja Brvarja bo igral Rudolf Skala. Kdor ga pozna, ve, da je to igralec, da malo takih. Vlogo njegove žene ima Rozi Skala, njunega sina Branka bo igral John Kogovšek, njegovo nevesto Mimi Kirn, Kocjančiča bo predstavljala Paul Peklay, vlogo njegove žene Agate ima Jennie Miller, bankirja Babiča bo predstavljala Andrew Možek, branjevko Marjeto naša stara znanka na odru Mary Hrovatin, starega vojne veterana Kristofa Frank Pezdur, služkinjo Ano bo predstavljala Loraine Miller, dijaka pa Fr. Pierce. Režiser je Martin Judnich.

Če bodo v tem ansamblu, ki je nastopil na prvima predstavama, zdaj kake spremembe, bo poročano.

Avdijenci bo ugajal predvsem dober igralski zbor, kajti vloge je režiser Martin Judnich v "Glavnem dobitku" jako posrečeno razdelil.

Prihodnjo jesen bo naš dramski odsek vprizoril dobro dramo. Zdjaj pa se bomo smejali — in smejali se bodo tudi tisti, ki so drugače čemerne nature. Nihče si ne bo mogel pomagati — pa če se bi še tako prizadeval, da se bi držal resno, ko bo poslušal profesorja, njegovo

ženo, branjevko Marjeto, Kocjančičovo ženo Agato, bankirja Babiča, veterana Kristofa in druge.

Med dejanji bo par kratkih točk. V eni se bo predstavil občinstvu s kratkim nagovorom naš novi pomožni upravnik Joseph Drasler.

Vstopnice so po 35c v prodaji in po 40c pri blagajni. Dobite jih pri članih in članicah kluba št. 1 v uradu "Proletarca" in pri raznih prijateljih kluba. Prebitek te prireditve je namenjen "Proletarcu", zato se nadejamo, da bodo pri oglašanju za obilno udeležbo pomagali VSI čitatelji tega lista v Chicagu, Cicero, Berwynu, v Waukeganu in v drugih okoliških naselbinah.

Po predstavi bo plesna zabava v obeh dvoranah. V gojni bo igral John Kochevarjev orkester in tudi v spodnji bomo imeli prvovrstne muzikante. — P. O.

Nashe kraje je influenza močno prizadela. Pravijo, da se je razširila tako zelo kot posledica povodnji. V njih hišah so imeli kar dva, tri in tudi več bolnikov. — Joseph Snoy.

MLADA NEVESTA

Na sliki je devetletna Eunice Johnson v Sneedvillu, država Tennessee, ki se je nedavno poročila z 22-letnim fantom. Zaradi te poroke je bilo po Zed. državah mnogo zgražanja in precej organizacij je poslalo guvernerja omenjene države protest in zahtevo, da naj legislatura sprejme postavbo, ki bo prepovedala ženitbe otrok. Eunice pestuje dete svoje sestre.

KOMENTARJI

Rev. Slaje se je že toliko opomogel od strahu po tisti nesreči na clevelandski ulici, da je spet šel na fronto za španske fašiste. V "Zarji", glasilu Slovenske ženske zveze, je napisal toliko bedastoč in izlil toliko sovraštva, da bi mu počen šlovek privoščil nekaj let pokore v peklu. Ampak taki gospodje ne poznajo pokore. Za na tem svetu se jim dobro godi, nebesa na drugem svetu pa drugim prodajajo.

V Španiji ni bilo do civilne vojne razen stavkovnih bojev nikakih drugih velikih nemirov. Nekega jutra pa so socialistični generali ukazali armadi, "halo, marš na plan, in morite duhovnike, pošiljajte nune in jih potem pobite, pokolite vse znane katoliške lajke in cerkve ter samostane požgite." Tako bi bilo, če bi bilo to res kar trdijo "prečastiti" gospodje v slovenskih klerikalnih listih. Zgodovinska resnica seveda je, da je pričel s klanjem general Franco, ki je v ta namen privlekel iz španskega Maroka tisoče mohamedanskih Murrov in pa pustolovce v tujski legiji. "Ti ljudje so poklali že nad sto tisoč Špancev (nevštevi vojakov na fronti), in ti poklani Španci so bili večinoma ženske, starci in otroci. Fašisti so porušili tudi velik del Madrida; tudi nekaj cerkva je v razvalinah — zasluga fašističnih bomb. Slaje o tem še ničesar ne ve.

Nemčiji prestopajo katoličani trumoma v luteransko cerkev. V Vatikanu so sklenili uvesti preiskavo, da doženejo vzroke. Vzroki so znani i brez preiskave. Ampak Vatikan jih ne bo objavil.

Čudno, čudno! Pirčev-Debečev žurnal se je pretvoril v militantnega bojovnika za uničenje avtnih delavcev in za uničenje sploh. Ampak Lojze pravi, da to ni nič čudnega, kajti "Ameriška Domovina" je najstarejši slovenski unijski list. To je kajpada iz trte izvita trditev, ampak papir "vse prenese". Kar se tiče unij, je zanje slabo to, da tišče v nje roji raketirjev in gangsterjev, in še posebej pa, da se jim usiljujejo za glasila listi, ki so brez načel

in brez značaja. Kšeft in oportunistem radi kšefta sta jim temeljni zakon.

Kdo plačuje čas, ki ga porabi na radio postajah "Rev." Coughlin? Preje so mu pošiljali denar oboževalci, ki pa so ga pri novinarskih volitvah pustili na cedilu. Sveti mož je bil vsled neuspešnosti svoje politike docela poparjen in je dejal, da ga ne bo več v radiu. Zljaj spet rohni — pravi, da na željo svojega pokojnega škofa. Njegov boj pa je posvečen "komunizmu", zoper katerega se enako vztrajno bore Hitler, Mussolini in Japonska. Tudi generala Franca lahko vstejemo zraven. Kaj pa, če smo bili mi ves čas v pravem? Trdili smo, da je Coughlin navaden agent kapitalizma, kateremu je prodal svojo sposobnost za demagoštvo. Govoril je "radikalno" zato, da je pomagal reakciji v oviranju zgraditve resnične masne delavske stranke. Pomaga ji zdaj na drug način. Njegov gospodarji so isti.

Ali so slovenski socialisti v Ameriki kdaj delavcem pomagali v stavkovnih bojih? Nikoli, pač pa jim je bila v izdatno pomoč naklonjenost svetovnega slovenskega dnevnika "metropoli". "Proletarec" je fehtal zase, Lojze pa je skrbel, da je stavkarje v Westmorelandu leta 1911 otel smrti vsled glada. Tisoče rojakov je rešil, da niso prišli predčasno pogrebnikom v roke. Zares dobra duša, ki gospodari svetovnemu slovenskemu dnevniku! Pa tudi zdaj pomaga. Komaj je malo pomignil tja dol v Washington, pa se je Rooseveltova administracija takoj pobrigala, da ugodni želji dnevnika s Sentklarske ulice.

v samotni v Grand Havenu mož, čigar globoka naobrazba bi lahko precej omilila krizo slovenske inteligence v Clevelandu. Ali ni že skrajni čas, da pride med nas za stalno in ne samo za nekaj ur?

Dovolj o tem. Na koncu teh vrstic zaključujem z besedami, ki jih zadnje čase neprestano ponavljam: Napredni element, pokaži v nedeljo popoldne, da si res napreden, pokaži, da si še živ in dojemljiv za kulturo in izobrazbo, zasedi avditorij Narodnega doma na St. Clair Ave. do zadnjega sedeža in odločno odgovori o nim, ki te vedno ponižujejo!

Milan Medvešek.

Tiskovni fond Proletarca

II. IZKAZ

West Allis, Wis. — Frank Candek 30c.

Collinswood, O. — Klub št. 49 JSZ \$5; Andy Božić \$2 in Joe Maslo \$1, skupaj \$8.00. (Poslal Ant. Skapin.)

Milwaukee, Wis. — Jennie Oblak \$1. Pueblo, Colo. — Frank Boltezar \$1.

Martins Ferry, O. — Tony Kravanja, ker je postal državljan Z. D. 75c.

Yale, Kans. — Po 25c: P. Kumer, M. Papež, J. Pečar, Ana Bratkovič, A. Shular, J. Shular, M. Ulepich, J. Kunstelj, J. Tratar, A. Potočnik, Ig. Černe, J. Brezovar, M. Krušič, J. Strah, J. Črepinšek, ime nečitljivo in L. Vene 15c, skupaj \$4.15. (Nabrala na seji Kansaške federacije SNPJ Anna Bratkovič.)

Chicago, Ill. — Jacob Muha \$1; John Skavich 60c, skupaj \$1.60.

Cleveland, O. — Mladinski odsek kluba št. 27 JSZ \$10; Joe Polanc \$1, skupaj \$11.00.

Elizabeth, N. J. — Andrew Sprogar 25c.

Waukegan, Ill. — Neimenovan 80c. Girard, O. — John Kosin 25c.

Skupaj v tem izkazu \$29.10, prejšnji izkaz \$14.37, skupaj \$43.47.

Problemi revolucionarnega socializma

Spisal Haim Kantorovitch. — Prevel Anton Garden.

(Nadaljevanje.)

Za nekaj časa je komunistična internacionala dezertirala ta marksistični princip in se oprijela principa vstaje manjšine. Karl Radek, ki je do 1917 pridigoval evropskim socialistom, da Evropa še ni zrela za socialno revolucijo, je čez noč odkril, da je zapreka revoluciji ideja, da pripada ta naloga večini. "Domneva, da proletariat ne sme napraviti nobene revolucije, dokler ni uverjen, da ima večino prebivalstva na svoji strani, je neumnost," je argumentiral Radek. Radek je seveda izražal prevladujoče naziranje komunistične internacionalne. Lahko rečemo, da so zdaj že tudi komunisti opustili to idejo, da se socialna revolucija "dela" z vstajo manjšine. Takoj po generalnem štrajku v San Franciscu sta Earl Browder in Sam Darcy v imenu komunistične stranke objavila izjavo, iz katere je prepisan sledeči citat:

"Ali mislijo komunisti izvesti revolucijo zdaj? In to v San Franciscu? Ne! To je absurdna neumnost. Komunisti ne mislijo izvesti nobene revolucije, dokler s sodružno razpravo in prepričanjem delovnih mas ne pridobimo večine na stran naše stranke." (Daily Worker, 9. dec. 1934.)

Z drugimi besedami so bili komunisti, ki so še danes bližje Blanquiji ko Marxu, po realnosti prisiljeni vrniti se k Marxovemu diktumu kakor je izražen v Komunističnem manifestu: "Vsa dosedanja zgodovinska gibanja so bila gibanja manjšine, ali pa v interesu manjšine. Proletarsko gibanje je samozavestno, neodvisno gibanje velike večine v interesu velike večine." (Komunistični manifest.)

Socialne revolucije, uči marksizem, se ne vrše po želji (made at will). Faktično jih nihče ne dela. Socialna revolucija ni kakšen akt; ona je proces. Raste leta in leta in se jača. Profesor Edwards v svoji knjigi "Natural History of Revolution" celo pravi, da temeljita študija preteklih revolucij kaže, da je zmotno misliti, "da revolucije izbruhnejo naglo, da jih je nemogoče napovedati in da so v svojem razvoju zelo rapidne." K temu je treba pristaviti, da je to zmotno mišljenje zelo razširjeno. Njegova študija preteklih revolucij kaže, da "v vsej človeški zgodovini ni bilo prave revolucije, kolikor je piscu znano, ki bi se bila razvila manj kakor v treh generacijah."

Zmota je, ako identificiramo revolucijo v njenem zadnjem, nasilnem štadiju. Zgodovinsko je resnica, da revolucionarni procesi navadno končajo — vsaj v preteklosti — po navadno končali — v nasilnih izbruhih, pocestnih bojih in revoltah. To pa še ne pomeni, da so umetno vodene oborožene vstaje in pocestni boji revolucije. Engels je že davno svaril

delavski razred, "da so revolte stare mode, pocestni boji za barikadami, ki so bili do 1848 odločilni, zdaj zastareli."

"O tem naj ne bo nobene iluzije," je svaril Engels. "Zmaga nad vojaštvom v pocestnih bitkah, zmaga kakor med dvema armadama, spada med velike redkosti." To je bilo zapisano leta 1895. Ako bi Engels o tem pisal leta 1935, bi namesto besed "velike redkosti" zapisal "absolutno nemogoče". Ideal vstajstva, ki od časa do časa zaplapola v srečih, toda ne v možganih revolucionarnih romantikov, je v našem času postal ne le absurda utopija, marveč resnična nevarnost za socialiste. Tendence tega je, da nadomesti jasno in realistično naziranje marksizma z utopičnimi sanjami in iluzijami, ki spadajo v preteklost, ne pa v sedanost.

Slučaj Rusije

Proletarska revolucija v Rusiji se navadno navaja za dokaz, "da lahko napravi revolucijo, ako hočeš." Izgleda kakor bi bilo to le vprašanje revolucije in volje in determinacije. Pod vplivom komunizma in odeta v marksistične fraze je nastala nove vrste popolnoma subjektivna interpretacija zgodovine. Na podlagi te interpretacije je uspeh ali neuspeh revolucionarnega gibanja odvisen od prisotnosti ali odsotnosti revolucionarne volje med njegovimi voditelji.

Seveda ne more nikdo zanikati vloge volje do revolucije, determinacije do boja in važnosti dobrega vodstva. Toda vse to ni dovolj za izvedbo uspešne revolucije. Volja do revolucije, determinacija do boja, izborna vodstvo — vsi ti faktorji so bili na površju v času revolucije leta 1905. Toda revolucija je propadla. Zakaj? Vseled tega, ker volja, determinacija in vodstvo ni bilo kos dobro organizirani, dobro disciplinirani in dobro oboroženi armadi: in carska armada je 1905 kljub svojemu porazu v rusko-japonski vojni ostala zvesta obstoječemu sistemu, kljub nezadovoljnosti med vojakmi.

Leta 1917 je bilo drugače. Revolucionarne sile pod vodstvom Lenina in Trockija niso ne pričele, niti naredile revolucije. Izvedle so le revolucijo, ki je bila v polnem zamahu še predno so bojševiki dobili vodstvo nad njo. Dežela je bila ekonomsko uničena, politično disorganizirana, armada pa utrujena in demoralizirana. Kerenskyjeva vlada je bila le senca. Manjkalo ji je sile; ni imela armade, na katero bi se zanesla. Kmetje so razlaševali veleposestnike; delavstvo je zaseglo tovarne; tisoče in tisoče vojakov je dezertiralo dolgo pred novembarsko revolucijo. Vladajoči razred je bil slaboten, demoraliziran in brez vodstvo. In v Rusiji ni bilo skoraj nobenega srednjega razreda.

To je bila brezprimerna,

specifično ruska situacija. Z leta 1924 sem interpretiral uspeh boljševiške revolucije v sledečih besedah: "Boljševiki so se borili, ne proti kapitalistični državi, marveč proti seni. Boljševiška revolucija v Rusiji je bila rezultat brezprimernih edinstvenih ruskih okoliščin, katere se ne bodo in se ne morejo ponoviti nikjer drugje." (The Rise and Decline of Neo-Communism, str. 17.)

Vsakdo, ki si predstavlja, "kar je bilo mogoče v Rusiji, je mogoče tudi drugje," je do vika ignoranten o pravi zgodovini ruske revolucije kakor tudi o silah, ki so na delu v moderni kapitalistični državi. Nasprotno je resnica. Kar je bilo storjeno v Rusiji ne more biti ponovljeno nikjer drugje.

(Dalje prihodnjič.)

TO IN ONO

Cleveland, O. — Ker že ni bilo dolgo poročila, kako eksistira naš klub št. 49 JSZ, bom jaz nekoliko pisal o njemu.

Za letošnje leto smo izvolili sledeči odbor: Tajnik-blagajnik Joseph Maslo; zapisnikar Frank Barbič; organizator Andrew Božič; nadzorniki: Anton Skapin, Andrew Gorjanc in Frank Dacar. Seje se vrše vsak prvi petek v mesecu v čitalnici SDD, 15335 Waterloo Road. Vabimo vse one, kateri še niso člani socialistične stranke, da pristopite v naš klub. Mi potrebujemo delavce, ki so pripravljeni vršiti koristno propagando v prid ljudstva.

Na prošnji seji 5. feb. smo sklenili, da klub prispeva državno uradu obiške socialistične stranke deset dolarjev v njen poslovni sklad.

Dvorano za prihodnji Božič 25. smo zopet najeli.

V našem klubu imamo nekaj članov, ki so bili zaposleni pri Fisher Body Co. in sedaj štrajkajo. Tudi ostali vršimo svojo delavsko dolžnost s pomožno akcijo v korist stavkarjev.

Pri "Ameriški Domovini" kakor ponavadi vedno dražijo naše napredne rojake in čitatelje našega metropolskega lista Enakopravnost. Naprednjaki se hudejo in mi čitamo Pirc in Debevc, "Ameriška Domovina" in (zopet) Pirc, Debevc, Ameriška Domovina. Rojaki pa pravijo drugi dan: "Fajn" jih je Jontez, ali pa "fajn" ga je Pirc. Ali pa: Pirc mu je "povejdo", Jontez mu je "day" pod nos.

Če pa vprašate zakaj se pravzaprav gre, ni nihče prav na jasnem čemu ta naša metropolska zmerjanja. Delavska vprašanja, taka kot so, so potiskana v ozadje. Gre se v tem boju posebno za business. Drugače bi morali v cesarsko službo pod WPA.

Pirc in Debevc že veta, kako se mora pisati, da dobita dovolj podpore od naših dobrih rojakov, ki še vedno trdijo, da se moramo tistega držati, kar sta nas oče in mati učila.

Med nami je nekaj takih rojakov, ki so pohajali v stari domovini nekaj let v gimnazijo. Njih matere so hotele, da se bi izučili za "gospode". Poslani so bili v Ameriko, da bi študirali v semenišča, pa so se fantje premislili, ker ni prav sladko "studirati in biti far". Pa so postali uredniki in izdajajo katoliški list, ker je pač vseeno ako pišeš ali pa moliš katoliško. In tudi pri Ameriški Domovini vedo, da je lažje pisati kakor moliti, ker za njih versko pisanje dobe plačilo že na tej zemlji in ni potreba čakati za kuvertico po smrti. Tudi klečati ni treba. Znati se mora, pa gre, in oni "znajo".

In na svidenje.

Sodrug Barbič iz metropole.

LISTNICA UREDNIŠTVA

A. Z. Herminie, Pa. — Prišlo prepozno za to številko. Bo v prihodnji izdaji.

POVODENJ POVZROČILA LJUDEM MNOGO NEPRILIK

Zadnja povedenja, ki je zadela mnogo krajev ob rekama Chio in Mississipi, je povzročila ne samo ogromno škodo, ampak stotisoče ljudem težke neprilike, posebno tistim, ki so morali bežati v višine in prezbati v dežju. Na sliki je družina, ki je pobegnila pred povodnjo v Little Rock, Ark.

KOCKANJE NA RAČUN DRŽAV MALE ANTANTE IN BALKANSKEGA BLOKA

Načrti Italije in Nemčije v podonavju in v vzhodni Evropi. — Balkan spet žoga imperialistične politike. — Jugoslavija glavna tarča

Kadarkoli obišče Mussolini-jev zet, ki je po imenu in njegov minister vnanjih zadev, Berlin, in kadarkoli pride na poset v Rim kak Hitlerjev prestavnik, je vsemu mislečemu svetu očitno, da so v teku nova dogovarjanja za roparska osvajanja in za atentate na svetovni mir. Mussolini in Hitler sta največja provokatorja sedanje dobe. V strahu pred njima so vsi tisti, ki žele, da se ohrani mir med narodi. Zaradi njunih provokacijskih pretenj se jih boje posebno male dežele v Evropi. Kajti videle so, kako malo je zalega "protekcija" lige narodov Etiopiji. Danes je jasno vsakemu, da je Kelloggov mirovni pakt, ki so ga podpisale do malega vse dežele na svetu, in se v njemu svečano obvezale, da se v medsebojnih sporih in v vnanjih ciljih ne bodo posluževale vojne, navadna "prazna slama".

Berlin in Rim danes centralna os Evrope

"Vsa Evropa se mora danes sukati okrog osi, ki jo tvoriata Berlin in Rim," je nedavno navdušeno izjavil neki Hitlerjev diplomat. Tragično dejstvo je, da ni pretiraval!

Mussolini in Hitler sta se sporazumela, da spada vlada nad evropskimi deželami njima in poslednje mesece se pogajata, kdo izmed nju si naj osvoji za izrabljanje to ali drugo sporno deželo. Nekatere sta si določila za sedaj samo za ekonomsko osvojitve. Po drugih preži po direktni prilastitvi. Najbolj v nevarnosti so v Evropi izmed malih dežel Avstrija, katera bo postala posest Nemčije, čim bo rekel Mussolini, da je to "O. K.", dalje Čehoslovaška, ki jo misli Hitler pogoltniti ob prvi priložnosti, in pa Jugoslavija, ali vsaj pretežno del Jugoslavije (hrvatski in slovenski kraji), katere dobi v slučaju "sreče" Mussolini in nekaj malega Madžarska. Ostali del Jugoslavije (predvojna Srbija) bo "samostojna" pod italijanskim izrabljanjem in "varstvom". Albanija ima že zdaj tako vlogo in do malega tudi Bolgarija, ki "uživa" italijansko protekcijo. O usodi Grčije bosta Italija in Nemčija odločile pozneje, prav tako o razdelitvi sfer ekonomskega izrabljanja Rumunije.

Ogrska postane vazalka — ampak čigava? Do nedavna je bila popolnoma pod Mussolinijevim vplivom in "varstvom".

Pred dobrim letom se je začela nagibati k Hitlerju. Tudi Avstrija je jako trda točka. Politično le pod Mussolinijevim in papeževim vplivom. Nacionalistično je navdušena za Hitlerja. Slednji je med njenim ljudstvom "junak", sin Avstrije, Mussolini pa je smatran le za "rešitelja", ki je Avstrijo obvaroval pred "komunizmom".

Bodočnost Jugoslavije

Kaj pravijo o tem položaju in opasnostih v Jugoslaviji? Ne dosti, ker cenzura ne dovoljuje. Vendar pa čutijo nevarnost vsi — od regenta Pavla v Beogradu, pa do zadnjega seljaka. Jugoslavija je po svoji strateški legi ena najvažnejših dežel v Evropi. Vrh tega ima bogate prirodne zaklade, velika rodovitna polja, dobre luke, plovne reke in sploh vse, kar potrebuje država za ustvarjenje blagostanja prebivalstvu, ali pa kapitalisti za graditev bogastev samemu sebi.

Z Jugoslavijo je bila Italija do nedavna v jako "ostrih" odnosih. Pa je začel z njo flirtati Hitler in Mussolini se je takoj premislil ter začel tudi on kazati Beogradu prijazno lice. Nato je stopila vmes Anglija in ponudila Jugoslaviji svoje prijateljstvo, diplomatsko in gospodarsko oporo (seveda ne zastoji). Pariz ni gledal na te prizore tjavendan. In tako se je Jugoslavija kar iznenada znašla v objemu različnih ljubimcev.

"Kakor bogata nevesta"

Ministri v Beogradu so bili vsled tega kar v zadregi, kajti če dvori gomu le preveč ljudi, mu je težko izkazovati vsem enako prijaznost. Še težje je to državi. O tem flirtanju za gospodarsko in politično osvojitve Jugoslavije priobčuje mariborska "Delavska Politika" z dne 13. januarja t. l. pod naslovom "Kakor bogata nevesta" sledeči članek:

"V vseh mednarodnih projektih in pogajanjih, ki se tičejo Evrope, srednje, vzhodne in jugovzhodne, se nanašajo bolj ali manj tudi na našo državo, in sicer kot članice male antante ali balkanske zveze. Temu ni vzrok le vpliv naše države z ozirom na te zveze, ampak glavno geografski položaj države, nje naravna bogastva ter nje pomen kot balkanska država, ker je večja in meji takorekoč na vse interesne sfere mednarodnih vplivov ali direktno ali po svojih zvezah. Na Italijo s sosesčino in na morju, na pot Anglije v Indijo, indirektno na Nemčijo, ki išče svoje interese v Avstriji, na Čehoslovaškem, na Ogrskem ter sploh na vzhodu. Najpomembnejša država na Balkanu in s svojimi zvezami močno zbujata razne ljubimce, kako bi si prilastili nje ljubezen in lažje slajše uživali sadove.

Snubci prihajajo. Snubijo direktno in indirektno. Vendar ni vseeno, kakšen je ženin. Dobro mora biti, mož mora biti, pošten mora biti, da z njim brez skrbi sklenemo zvezo. Črne oči so zapeljive, sive varljive. Ne ene ne druge ne morejo biti odločevalne. Odločilna more biti le poštenost, značajnost in pripravljenost za skupno skladno življenje.

Vse to smo povedali v slikah, ki nam kažejo pot, po kateri hodimo, če hočemo obvarovati svojo nezavisnost v državi in mednarodni politiki enakovredno komponento. Naša zaveznica more biti le demokracija, demokratične države, ker od njih smemo pričakovati, da bodo tudi v zvezi z nami sodelovale demokratično. In če že to v današnjih gospodarskih razmerah in okoliščini popolnoma mogoče, potem morajo velike demokracije nam dati jamstvo kolektivne varnosti, brez katere po dosedanjih izkušnjah nobeni še tako navidez miroljubni državi s sebičnim fašizmom ne moremo zapupati, ker je njih politika nestalna in vsak dan bolj agresivna.

Fašizmi so ekstremi v službi kapitalizma, ki je pripravljen do vsega, v kateri potrebuje temeljite reforme. In fašizem ni prava oblika za reševanje tega problema kapitalizma. Pri reševanju tega problema je mogoča le demokratična reforma po današnji družbi ali pa revolucija, ki bi jo utegnile izvesti neznatne faje iz družbe izrinjene sile narodov. Zato je za današnjo družbo na mestu edino demokracija, ki bo želela in hotela, da se državni in družabni odnosi urejajo in izpreminjajo ne le v prid kapitalističnega gospodarstva, ampak v prid človeštva, dočim fašizem vodi družbo na rob notranje anarhije, katere posledice je težko predvideti.

Naša država mora torej izbirati in izbrati demokracijo, da ne pride v nevarnost, da izgubi svojo glavo."

Katoliki in naciji

Poslednje mesece je baje v Nemčiji odstopilo od katoliške cerkve toliko vernikov, da je zaskrbelo katoliške oblasti, ki so nato uvedle preiskavo. Trdijo, da je vzrok nekakšna propaganda.

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1384

Prisna in okusna domača jedila. Cene zmerno. Postrežba točna.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

Vabilo na zabavo organiziranih uslužbencev S. N. P. J.

Chicago, Ill. — V zgodovini ameriškega strokovno organiziranega delavstva najbrž še ni bilo toliko življenja, kot ga je zadnji dve leti. Delavci vseh strok spoznavajo v veliko večji meri kot kdaj poprej, da je edino v močni delavski organizaciji rešitev vprašanja življenjskega standarda za ameriško delavstvo. Zelo razveseljuje poteza v delavskem gibanju je, da se je v precejšnji meri pričelo z organiziranjem takozvanih "white collar workers"—to so delavci, ki so upošleni v raznih uradih ali pisarnah.

Stenographers, Typists, Bookkeepers & Assistants Union v Chicagu, v kateri so organizirani tudi uslužbenci SNPJ, se trudi na vso moč, da pridobi čimveč članov svojih unij. Gotovo je, da je z organiziranjem neorganiziranih delavcev vedno mnogo poteškoč posebno pa še finančnih. Omenjena unija ima več dobrih organizatorjev na delu—potrebuje jih še mnogo več. Da bo omogočeno to delo še v večji meri, so se zavzeli uslužbenci pri SNPJ, da prirede v prid blaginje omenjene unije, zabavo. Vseščica se bo vršila 20. feb. zvečer v dvorani SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave. Obeta se velika udeležba in mnogo zabave. Od rojakov, ki se zavedajo potrebe delavskih unij in ki jim je mogoče, se pričakuje, da se te veselice udeležijo. Vstopnina na to veselico je samo 25 centov. — Vinko Ločnikar.

Predavanja v klubu št. 1 JSZ

Chicago, Ill. — Na februarški seji kluba št. 1 bo predavatelj Joško Oven o predmetu, ki ga oznamimo v kratkem. Po predavanju bo diskuzija. Predavanja bomo imeli redno po vsaki seji. Obljubljajo jih obnoviti tudi angleški odsek (Social Study Club). — P. O.

Fašisti navalili na Malago in jo vzeli

Fašistični general španskih upornikov je zadnje dni vrgel vso svojo silo na drugo največje špansko pristanišče, da si ga osvoji. Naletel je na odločen odpor, kakor pred Madridom. Šele ko je dobil pomoč od Italije, je spet navalil na Malago in jo osvojil.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON

OFFICE HOURS:

At 3724 W. 26th Street

1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily

Tel. Crawford 2212

At 1858 W. Cermak Rd.

4:30—6:00 p. m. Daily

Tel. Canal 1100

Wednesday and Sunday by appointments only

Residence Tel.: Crawford 8440

If no answer — Call

Austin 5700

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORN JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,

pol leta \$3.00

Ustanovljajte nova društva

Deset članov(ice) je treba za

novo društvo. Naslov za list in

za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.

CHICAGO, ILL.

THE ANTIOCH EXPERIMENT

After almost a century of near-oblivion the name of Horace Mann is again beginning to command public attention. Vaguely catalogued by the layman as the "Father of the American Public School," Mann accomplished in a life-span of 63 years at least two very definite things. He rejuvenated the Massachusetts public schools and through them the schools of the nation; and he was the initial president and presiding genius of Antioch college, probably the first "experimental" college in the United States.

Public schools everywhere will celebrate the centennial year 1937, the hundredth anniversary of the year in which Mann became secretary of the Massachusetts state board of education. In accepting this post, newly created by the legislature through the effort of Mann and his friends, he gave up a lucrative legal practice for a pittance of \$1,500 a year, unmitigated hard work, and general misunderstanding.

Mann at this time was 41 years old, with a gift for language and the courage of his convictions. His hair was white from the shock of the death of his young wife five years before; and her death had also left him emotionally unstable, super-sensitive, and subject to periods of deep gloom. He had a spiritual need of self-sacrifice, and of driving himself to exhaustion. Without this particular spur it is doubtful if any man could have accomplished what he did during the next 11 years.

In the 11 years of his secretaryship, Mann crusaded tirelessly for better school houses, more intelligent and better trained teachers, normal schools in which these teachers might be prepared, good school libraries, adequate textbooks, instruction free from sectarianism, and methods and materials based to some degree on the child's own nature and interests.

Valuable as these separate contributions were, more valuable by far was Mann's educational philosophy. To him education was the most important the noblest occupation in the world, because education was the prime tool toward that "accelerating improbability of the race" in which he so ardently believed. And

CULTURE

Culture, in fact, is nothing but the organized behavior of man. Man differs from animals in that he has to rely on an artificially fashioned environment: on implements, weapons, dwellings and man-made means of transportation. To produce and to manage this body of artifacts and commodities, he requires knowledge and technique. He depends on the help of his fellow beings. This means that he has to live in organized, well-ordered communities. Of all the animals he alone merits the tripartite title of homo faber, zoon politikon, homo sapiens.

All this artificial equipment of man, material, spiritual and social, we call technically culture. It is a large-scale moulding matrix, a gigantic conditioning apparatus. In each generation it produces its type of individual. In each generation it is in turn reshaped by its carriers.

The Scientific Monthly.

Make Friends With Machinery

A columnist by the name of Lippman says, "To promise leisure, a higher standard of life, and vastly greater educational opportunities, all of these things, as a result of less work, is not only to defy common sense but to delude the people."

His implication is absolutely false.

The proponents of plenty for all have never said that in the absence of machinery we could have it with less work. What they have said is that, with modern machinery, we could have it with less human work.

Where it used to take from one to two days to do the work necessary to make a bushel of wheat, it now takes only about 10 minutes of human labor with modern equipment.

If making wheat and everything else with less human labor does not make possible "leisure, a higher standard of life, vastly greater educational opportunities" and plenty for all, then why not abolish the patent office and hang the first man that makes another improvement in machinery or processes of production? Or, better still, burn the patent office and all the research laboratories and go back to the ox-cart and the tallow-dip.

It used to be that a man was considered rich if he had 100 human slaves. Now every person in the United States has about 800 mechanical slaves ready to work for him, if he says so with ballots. Our choice at every election is between having machines for slaves or having them for competitors. So far, the voters have voted to be the slaves of the machines, instead of voting to have the machine as their slaves.

The machine is the friend of the man who owns it but the enemy of the man whose job is taken away. Let's get on friendly terms with all the machines we use together, by owning them together. That would be practical. It would be for the general welfare. It would be constitutional according to the constitution as it was written.

But if we are to make slaves of machines, we must elect legislators, national and in the states, who want to do that. We must elect executives who would like to administer the machines in the interest of all of us. And we must stop electing "injunction" judges and elect judges who will not veto laws but will "help make democracy work."

the importance of health and of physical exercise, the introduction of the natural sciences, hygiene, and the first teacher-training courses into the curriculum, opposition to the spirit of competition in study and to the spirit of sectarianism in religion, some measure of student responsibility in matters of duct, and the then new idea of elective courses.

Just as Mann's chief contribution to the cause of public school education was not the detail of his reforms but their underlying philosophy, so again his chief contribution to higher education through Antioch was not these specific ideas nor even the synthesis of them so much as the basic principle from which they sprang. The principle was the firm conviction that education does not concern the mind alone, but the body and the moral nature as well. Mann stated this belief very fully in his inaugural address at Antioch, and his last public words at Antioch betray the same unwavering bent: "Be ashamed to die," he told the graduating class of 1859, "until you have won some victory for humanity."

This central tenet of Mann's creed—that higher education should properly concern the whole individual and not the mind alone—became the corner stone of a new educational faith 15 years ago, embodied in the Antioch college reorganized by Arthur E. Morgan.—Scribner's.

MEN STRIKE BECAUSE THEY ARE DRIVEN TO DESPERATION

Mr. Sloan of General Motors seems to be concerned because the employees are losing wages while on strike. Is that what the company is really concerned about—or is that camouflage for their concern lest they might have to pay higher wages and perhaps a little less dividends?

If the company is not concerned about its own profits and is so deeply concerned about the employees losing wages, would it not be a good idea for it to pay high enough wages so that its men will not find themselves up against it when they are out of work for a few weeks?

The strikers do not like to lose wages. They are the ones who suffer the most from lack of employment. You may be sure that they do not enter lightly upon a period of no wages.

But their wages are always uncertain. When they have jobs, they may be fired at any time. Without a real union, they are abject slaves. They know this. They want a real union—one that will have at least a little to say about wage conditions and working conditions and priorities and the like. They would still be industrial serfs, until such time as the industry is socialized, but their status would be greatly improved.

Furthermore, the speed-up is a man-killing invention. A worker might as well be subject to the indignity of relief as to be subject to such an inhuman thing without having any control over it through his

union. Even an auto magnate, if he has a good imagination, might picture himself working under the speed-up, and then he might understand why men are willing to risk the loss of wages in order to get some control over it.

To establish human conditions would not discriminate against any single plant when the whole industry is to be organized. If there is anything the bosses do not want, it is an industrial union covering the entire industry; yet that is the kind of a union which would bring about equal conditions so that one plant would not have an advantage over another. The bosses evidently prefer a universal speed-up rather than universally humane conditions. No doubt they can agree among themselves, in the absence of a real union, so that all will use the inhuman speed-up.

Any way you look at it, the workers are pushed into the position where they are virtually compelled to strike in order to bring about conditions in which their work will not be intolerable.

—The Milwaukee Leader.

The Farmer-Labor Bloc in Congress

The Progressive and Farmer-Labor members of the lower house of congress nominated Congressman Geo. Schneider of Wisconsin for Speaker of the house, and he received 10 votes.

This incident has more significance than appears on the surface. It means that the Progressive and Farmer-Labor members think of themselves as a group separate and distinct from the old party members and that they look forward to the amalgamation of the Progressive and Farmer-Labor forces in a nationwide party some time in the future. While elected on the Progressive ticket, the Progressive members of congress are already Farmer-Laborites, through the Farmer-Labor Progressive Federation.

It will take a vast amount of ironing out of details and differences to get a nation-wide party started, but it must be done—and it must be done in time for the 1938 congressional and legislative elections.

—T. M. L.

"Rich Land, Poor Land"

By Stuart Chase

"Rich Land, Poor Land" the latest book written by Stuart Chase can truthfully be considered as one of the most important and outstanding books of the year. It deals with so many important and vital things essential to life, (past, present, and future), that every intelligent person will want to read it. His description of America as it was in 1630, or before the invasion of the white man, is brought out with such simple, yet magnificent splendor, that one can deeply feel Mr. Chase's love for nature. It's virgin forests, it's sagebrush, it's tall prairie grasses, it's sparkling brooks, it's rivers running clean and clear into the oceans, land rich in animal life, bird, fish, and mineral resources, everlastingly and vividly leaves a deep impression upon the readers mind.

The scene shifts and carries us directly into 1936, where Mr. Chase describes the waste and tragedy of the same and once fertile land now being rapidly transformed into deserts. Once most of America's wheat came from here, but now it is a place where America's dust storms originate. He also carries us into the flood areas, where once it's rivers ran clear and sparkling to the ocean, but is now filled with mud and dirt causing rivers to rise and overflow their banks; causing such calamities and catastrophe as we now know in the flood areas.

Animal life, bird, fish, as well as it's mineral resources are all being rapidly exhausted. A land that once had been rich in all the necessary commodities of life, is rapidly being

transformed into a land of tragedy, a land of waste.

Mr. Chase deals with all these important subjects and many more to numerous to mention here. He explains in careful detail the reasons and causes for all these tragedies. He also proposes plans and ways of remedying all this unnecessary evil which is man-made; for there is a cure.

Mr. Chase also carries us with special references into the work of the "TVA", the "CCC", and other government work projects.

The book deals with, as I had mentioned before with every important item concerning you, and me, and that is why I want to emphasize once more that every intelligent person will want to read it.

Louise B. Jursey.

A Little to Steep

Harry had done no work for over a year and his father was getting tired of keeping him.

"Harry," said his father one day, "I hear there's been a death at Johnson's factory. Why don't you go and see if you can fill the vacancy?"

Harry went. On his return he explained that he could have the job but that the work was too hard for him.

"But," protested the father, "you're a strong, fit man. If the man who died could do it, surely you could."

"It wasn't a man that died," replied Harry, "it was a horse."

—Exchange.

Our Cook County Socialist Party has an extremely busy week before it. Beginning with a meeting on Tuesday, Feb. 9, at Shotwells Hall, 55th and Blackstone, to honor the Debs Column. On the following day we'll hear Norman Thomas at a special dinner for Roy Burt and Frank Traeger. The banquet starts at 6:00 P. M. at 2733 Hirsch Blvd. Tickets are \$1.00 and can be had from Anton Garden and myself. All Socialist members of the Illinois Workers Alliance will meet Saturday, Feb. 13, at 189 N. Clark St. And a double feature Sunday will see the schedule for Norman Thomas. The Moscow trials will be discussed at the Capital Bldg. A special meeting of all Socialist unions will precede the mass meeting. Our members are urged to take part in as many of these as is possible.

The auto workers are holding up surprisingly well against the combined efforts of the sheriff, General Motors and the paid company union officials. It is gratifying to see the sentiment of the general public favor the workers. Though General Motors may decide on starving out the workers, there is some possibility that pressure from President Roosevelt may result in a compromise settlement. To us who know what a hard job it is to organize people for united action, we can understand the exceedingly hard task of the auto union organizers and can appreciate the excellent results achieved thus far. After the settlement is reached the job of this union will be to educate the workers in industrial unionism and in plain everyday economics so that they may not forget their class struggle at once. We are proud of the efforts of the Socialists in this struggle. They have been able men who have assisted the leadership of the unions thus far and we hope that their efforts will not be in vain.

Members of the Supreme Board of the S.N.P.J. have assembled for their annual meeting in Chicago this week. Good progress was recorded during 1936 in membership and finances and the door is open to even greater possibilities in 1937.

One week of service with the Yugoslav Building and Loan Association has convinced me, more firmly than ever, that the Association can be rebuilt and that it can become an active functioning organization. I am not quite familiar with all the details as yet but so far I have been able to detect a new spirit among those members with whom I have come in contact and among the many others. Altogether 14 new books have been pledged as I write this without any solicitation whatsoever. With a proper course charted many more are bound to follow. The organization is purely a workmen's organization and what the workers set out to do there is no might, no power strong enough to stop them. Another interesting thing is that both the Federal Home Loan Bank and the State Auditors office were very receptive to the plans and explanations given and will lend us every assistance to make ours a firm institution.

No doubt, the Board will spend much time on the problems confronting the coming May convention. Systematically, they can steer the coming convention for progress. We urge them to have social vision and to take a definite stand for everything that will make workers more conscious of their power, to benefit the workers. The S.N.P.J. has an honorable past. It must retain it. More than that, the record must be improved and the Supreme Board can do much to shape the policy of our Society.

Floods have caused untold damage to hundreds of thousands of people just a few hundred miles south and southeast of us. Many elderly people will have lost their whole lives savings, their homes and everything. America opened its heart to the needy and America must plan to rebuild and replace the property damage and re-erect against future floods. The general heart of America is easily swayed, especially in a catastrophe, which is right. We await the day when America's mind will sway equally as uniformly for a new, a more just and more equitable economic system.

The Social Study Club is due to meet Friday, Feb. 12, at the Center. We want every member to attend. Comrade Al Rak will give the report of the bunco. We will also have an opportunity to meet Joseph Drasler of Forest City, Pa., who has moved here and who will take care of the work John Rak used to perform. Joe is a fine fellow so he should fit into our scene well.

It Looks That Way

Once upon a time a corporation dog of good reputation was charged with killing sheep, though he had never been caught in the act. The corporation had always found him to be an obedient dog, willing to lick the hand of his master, and declared that he was a peaceable and law-abiding dog; but one day upon investigation the dog was found to have wool in his teeth and thenceforward, though the corporation stood manfully by him, he was believed to be a sheep-killing dog. The world has no means of knowing what methods corporations employ to obtain despotic decrees in their interest, but it is generally believed that if an examination could be made, there would be wool found in the teeth of the judge.—Eugene V. Debs.

Round and Round

"At 26 you left the farm and came to the city. And for 30 years you've been working like the dickens. What for?" queried a visitor.

"To get enough money to live in the country," came the answer.

An editor seldom writes his mother. He's too busy writing editorials urging other men to write theirs.

NOTE

More English reports and Articles on Page 5.

The Age of Speed!

